

HALÁLVASÚT A KWAI-FOLYÓ MENTÉN

✚ SZÖVEG: LÁZÁR ÁDÁM

Amikor néhány nappal indulásom előtt ausztrál barátom megtudja, hogy Thaiföldre készülök, lelkemre köti: „Feltétlenül menj el Kanchanaburiba!” Mivel látja rajtam az értetlenséget, hozzáteszi: „Tudod, a Híd a Kwai-folyón. A nagyapám ott volt hadifogoly.” Igen, így már világos. Amióta először láttam a filmet, azóta tervezem a helyszín felkeresését. De vajon fel lehet-e készülni megfelelően egy olyan helyre, ahol több tízezer embert dolgoztattak, kínoztak, szomjaztattak halálra? Bár még nem tudom, mi vár rám, vizet bőven viszek magammal...

Hajnali 5 óra, Bangkok, hőség, 98%-os páratartalom. Kanchanaburi 130 kilométerre fekszik, néhány óra múlva ott leszek. A Híd valóban Kanchanaburiban van, de a Pokoltűz Átkelő-élmű, első célpontom, innen még 80 kilométerre található. Itt idén kettős évfordulót ünnepelnek: 70 éve fejezték be a hírhedt Burma–Thaiföld-vasútvonal építését, és 15 éve nyitották meg a múzeumot.

Bangkokból indulva széles, jó minőségű autóúton haladunk. Látogatókkal teli buszok igyekeznek egy irányban, mindenki látni szeretné a moziból már megismert tájat és a Hidat, így a híressé-hírhedtté vált terület ma már a turizmusból él. Van persze trópusi gyümölcs és ültetvény is bőven, a gazdag növényzet alól pedig vörösföld bukkan ki. És igazi trópushoz méltóan a hűtött buszból kilépve azonnal megüt a nedves, perzselő hőség. Csak pár lépés, és ruhánk az izzadságtól már ránk is tapad. Még csak délelőtt 10 óra, és már 42 °C van árnyékban. De hol az árnyék?

Pokoltűz Átkelő-élmű, Burma–Thaiföld-vasútvonal

... e felirat alatt pedig angolul és thaiul: „Ezt az emlékművet azon nőkre és férfiakra emlékezve emelték, akik hadifoglyként vagy polgári személyként szenvedtek, és mindazoknak, akik a II. világháború alatt a Burma–Thaiföld-vasútvonal építése közben haltak meg.”

Fényképek, térképek és egy rövid dokumentumfilm. Néhány kockából megtudjuk, hogyan éltek és dolgoztak itt a hadifoglyok. Töredezett, megfakult, elmosódott betűjű naplórészletek, fából faragott pipák, kanalak. Az elképzelhetetlen szenvedések között voltak, akik művészetükkel próbáltak elmenekülni a valóságból. Leírták-rajzolták-festették a vad, de gyönyörű tájat, a körülöttük szabadon élő madarakat, pillangókat.

Keresztté drótozott sínsegek állnak ki egy korhadt pályafadarabból. Alávésve: „Hogy el ne felejtjük!” Mintha el lehetne felejteni... Sokan, akik túléltek, sokáig próbálták. Az ausztrál Tom Morrisset

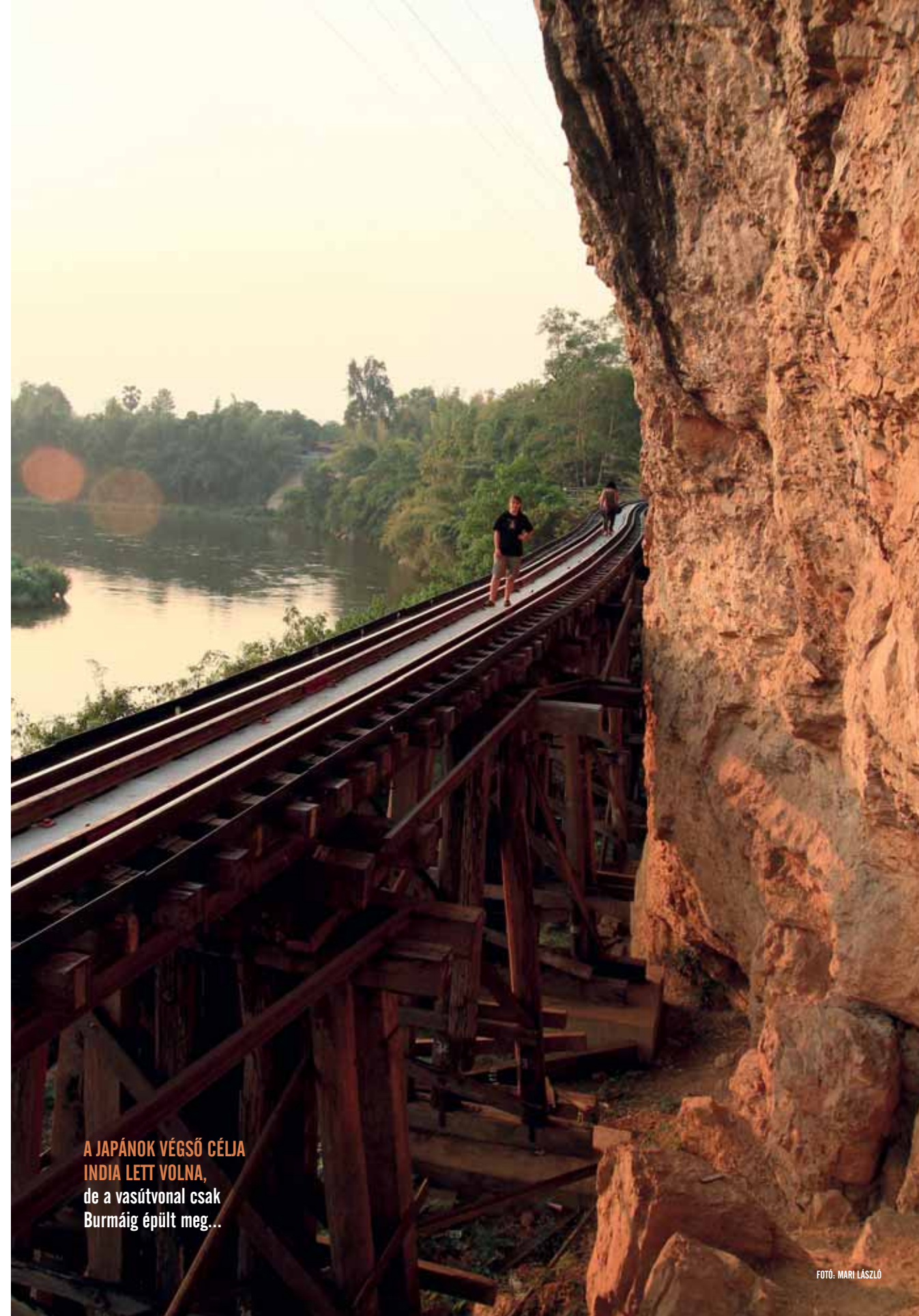
17 éves korában sorozták be. Egy évvel később Szingapúrban japán fogságba esett. Hároméves rabsága alatt 10 különböző munkatáborban dolgoztatták. Itt, a Kwai-folyó melletti, később Pokoltűz Átkelőnek nevezett táborban vasútépítés volt a feladata. Maláriát és vérhast kapott. Súlyosan lefogyva végül egy kórházi táborba helyezték át, más hadifoglyokat segíteni. Szabadulása után évtizedekig megpróbált felejteni, de 40 évvel a fogság után elhatározta, hogy visszamegy Thaiföldre és megkísérli felkutatni a tábor. Nem volt egyszerű feladat, mert 1984-re, amikor végül megtalálta az egykori helyszínt, a dzsungel már mindent benőtt, elfedett. Az ausztrál kormányhoz fordult segítségért: a cél egy történelmi emlékhely létrehozása és a megközelíthetőség biztosítása volt. Az avatásra végül 1998 áprilisában került sor – John Howard, Ausztrália miniszterelnöke, valamint thaiföldi vezetők részvételével.

EREDETI TALPFA ÉS ÚJ KERESZTEK

A hadifoglyok közül több mint 12 ezren, a kényszermunkára elhurcolt ázsiaiak közül 70-90 ezren haltak itt meg. Emléküket kicsi, új fakeresztek és szegekből összedrótózott, rozsdás vaskeresztek idézik

FOTÓ: LÁZAR ADÁM

A JAPÁNOK VÉGSŐ CÉLJA
INDIA LETT VOLNA,
de a vasútvonal csak
Burmáig épült meg...

FOTÓ: MARI LÁSZLÓ

MEGFELELŐ ESZKÖZÖK HÍJÁN A FOGLYOK GYAKRAN CSAK KEZDETLEGES KÉZISZERSZÁMOKAT, kalapácsot, vésőt, csákányt használtak a helyenként 7, másutt 20 méteres mélységben futó bevágásban haladó nyomvonal kivésésére

AZ ITT DOLGOZÓ FOGLYOKNAK MAJDHOGYNEM SEMMIJÜK SEM VOLT, így a Pokoltűz Átkelő emlékhelye kevésbé tárgyi emlékeket, sokkal inkább munkafolyamatokat, élethelyzeteket mutat be (jobbra lent)

Kézzelfogható nyomok

Pár száz lépés után egy emléktábla: „A múzeum pontosan a Pokoltűz Átkelőn helyezkedik el. E múzeumban kevés tárgy található, mivel azoknak, akik itt dolgoztak és meghaltak, majdhogynem semmijük sem volt, illetve, ami kevés személyes tárgyuk maradt, azt magukkal vitték, amikor más-hova vezényelték át őket. Ez az Átkelő önmagában egy múzeum. Amikor az Átkelőn és a vasútvonalon sétál, számos, vasúttal kapcsolatos szerkezetet fog találni (síneket, pályafákat és sínszegeket). Kérjük, ezeket ne vigye el a történelmi helyről!”

Valóban, néhol még megmaradt vagy helyreállították a sínpárt, máshol csak a talpfák, a legtöbb helyen pedig már csak a nyomvonal látható. A sínpár keskeny, a sínek vékonyak, akár egy villamoséi. A majd' 2 méter széles bevágás mellett magasba szökő bambuszok, trópusi fák, bokrok. Körben hegyek, sziklák és a mindent elfedő pára. Bár évente 80 ezer látogató érkezik, jó, hogy ma egyedül vagyunk. Így könnyebb visszagondolni 70 évvel ezelőttre.

A táborok közötti rabszállítás is vasúton zajlott

Gyilkos építkezés

A II. világháború 1941 decemberében terjedt át a csendes-óceáni területekre. Japán ekkor bombázta le Pearl Harbort és rohanta le Malayát. A végső cél India elfoglalása volt. Mindehhez meg kellett oldani a csapat- és utánpótlás-szállítást, mégpedig kifejezetten vad, szabdalt trópusi területen. Az itteni vasúti összeköttetést a japán haderő ellátmányának szárazföldi biztosítására szánták, s ennek okán készült a 415 km hosszú vasútvonal és a Kwai-folyón átvezető, létfontosságú Híd. E rendszer egyik állomása az ausztrál katonák által elnevezett Pokoltűz Átkelő, amit mintegy 250 ezer, kényszermunkára kényszerített ázsiai munkás és 60 ezer ausztrál, brit, holland és amerikai hadifogoly épített. Modern eszközök híján a foglyok gyakran pusztán kalapáccsal, vésővel és csákánnyal dolgoztak. Pihenőnap nélkül vájták a helyenként 7, máshol több mint 20 méter mély bevágást a sziklába. A mérhetetlen emberi szenvedések

ESTÉRE NEHÉZ HELYET SZEREZNI A FOLYÓ PARTJÁN HORGONYZÓ ÚSZÓ ÉTTERMEKBE

Hűvös italát iszogatva ma mindenki innen szeretné látni a híres-hírhedt Kwai-folyót, a Hidat és a Halálvasút vonalát

A HADIFOGLYOK ÉS A KÉNYSZERMUNKÁRA HURCOLT ÁZSIAIAK nemzetiségét megőrkítő zászlók és egy japán mozdony

FOTÓ: MARI LÁSZLÓ

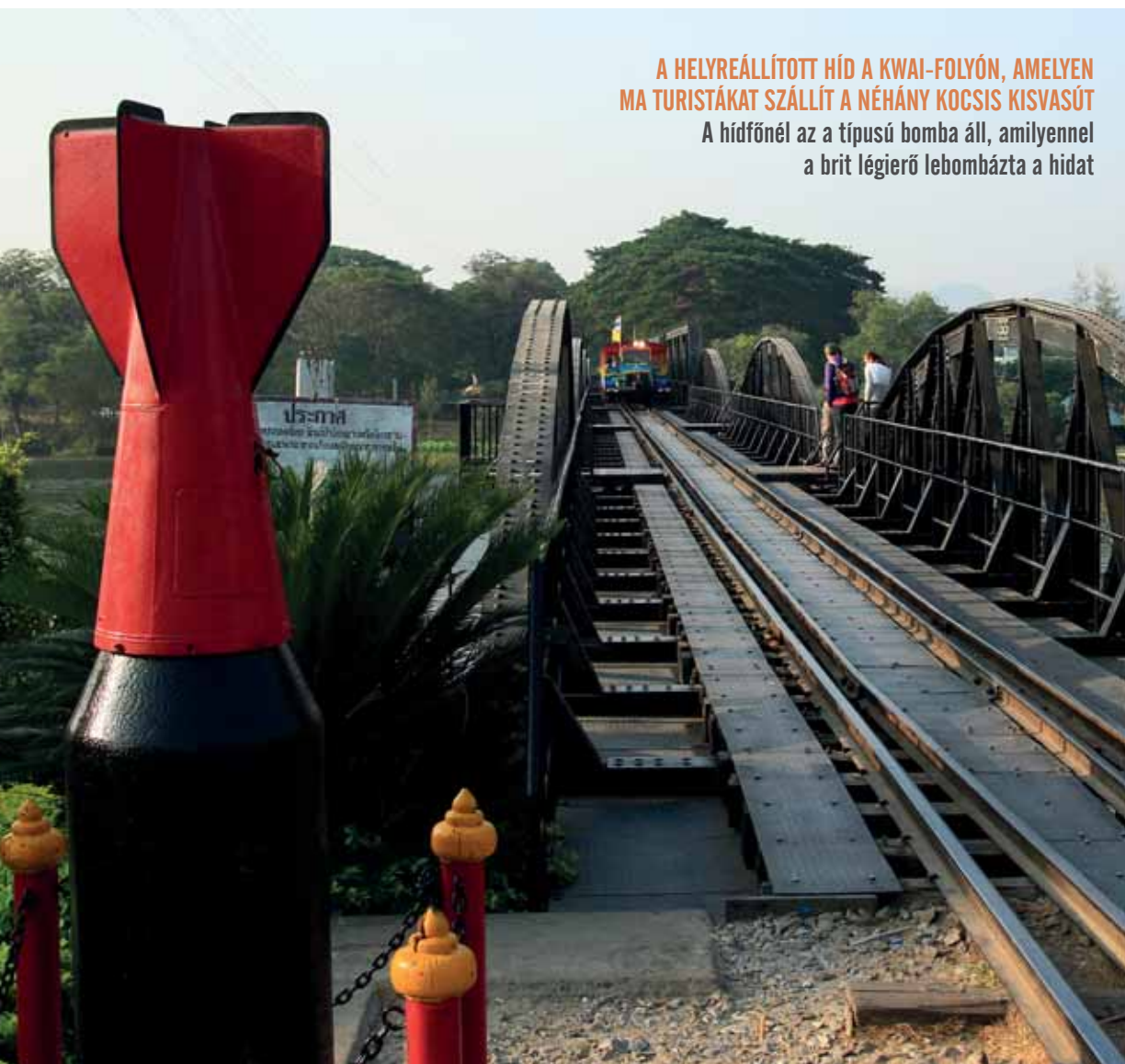

FOTÓ: MARI LÁSZLÓ

árán elkészült sínpáron futó szerelvény méltán érdemelte ki a Halálvasút elnevezést. A hadifoglyok közül több mint 12 ezer, a kényszermunkára elhurcolt ázsiaiak tömegéből 70-90 ezer ember halt meg itt, mert napi 16-18 órát kellett az iszonyatos hőségben, megfelelő ételmezési és egészségügyi ellátmány nélkül dolgozniuk. A monszun beköszöntével, bambuszból és nádból épült kunyhójuk, ruhájuk elrohadt, a kolera, a vérhas és a malária tömegével szedte áldozatait, de több százra tehető azok száma is, akiket a kegyetlen japán és koreai örök vertek halálra. A visszaemlékezések szerint, amikor a japánok fel akarták gyorsítani a földmunkákat, elefántokat hoztattak, melyeknek a napi munka után bőséges fürdésre, ivásra, sok vízre volt szükségük, ezért levitték őket a folyóhoz. A raboknak csak akkor volt lehetőségük a sűrűre taposott, mocskos léből inni és abban „tisztálkodni”, amikor az elefántok befejezték a fürdést. Végül aztán, amikor az állatok gazdái, a mahutok meghaltak, az elefántok megtagadták a további munkát...

**A HELYREÁLLÍTOTT HÍD A KWAI-FOLYÓN, AMELYEN
MA TURISTÁKAT SZÁLLÍT A NÉHÁNY KOCSIS KISVASÚT**
A hídfőnél az a típusú bomba áll, amellyel
a brit légierő lebombázta a hidat

FOTÓ: MARI LÁSZLÓ

A Hídnál

Kanchanaburi nem messze fekszik a burmai határtól. A Kwai-folyó mentén az egykori fogolytábor helyén kialakított háborús emlékhely a vasútépítés szörnyűségeit idézi. Ám, ahogy innen körbetekintek, kettős érzés kerít hatalmába: minden megváltozott, illetve semmi sem. Az egyik oldalon szépen kialakított, rendben tartott múzeum és park, a kifáradt, megsomjazott látogatónak jéghideg italokat és ízletes ételleket kínáló kiszolgálók. A másik irányban, a Pokoltűz Átkelő felé azonban az erdő ugyanúgy mindent beborít, a folyó éppúgy sodorja a vízbe esett cukornádleveleket, a hőség ugyanolyan égető, mint az 1940-es évek elején volt.

De mintha a talpfákból az ég felé futna fel, mintha igyekezne kiszakadni, elrepülni innen

egy hatalmas, fekete gránit fejfán a felirat: „Burma–Thaiföld-vasútvonal 1942–1945. Azok emlékére, akik itt szenvedtek és veszítették életüket”.

A vasútvonal és a Híd is megépült, ám nem sokkal később brit bombázók annak még a betonpiléireit is lerombolták. A Híd ma már újra áll – a thai kormány a II. világháború után újjáépíttette. Ma az egykori Halálvasút sínein pöfög, gördül át a folyó fölött a turistákkal tömött kisvonat. Ausztrál barátom nagypjára gondolok. Egész nap valahol az ő egykori lábnyomain lépdeltem. Nekem nem kellett a vállaimon elhordanom a kibontott földet, sziklát a perzselő hőségben. Elég volt átélni az emlékeket... ☺

Fizessen elő most, és legyen tagja a Heti Válasz Hűségklubjának!

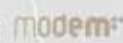
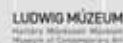
Minden előfizetőnk Hűségkártyát
kap ajándékba, aki egész
évben megszakítás nélkül,
folyamatosan előfizet.

Klubtagjaink **10%** kedvezményt
kapnak kiemelt kulturális partnere-
inknél, valamint **számos további**
engedményre jogosultak
a Heti Válasz Kiadónál.

Részletek
a hetivalasz.hu/husegprogram
oldalon

partnereink:

Hogyan döntünk felelősen nap mint nap?

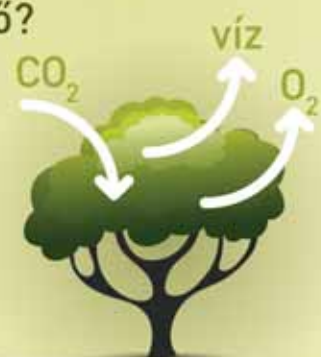

Az FSC® (Forest Stewardship Council®) egy független, nonprofit szervezet, amely a fenntartható erdőgazdálkodást segíti világszerte

Miért fontos az erdő?

A fák gyökerei megfogják a talajt, megelőzve az eróziót.

Az erdők védik a termékeny talajréteget.

A Föld szárazföldjének 31%-át borítja erdő.

Itt él a szárazföldi élővilág 80%-a és 300 millió ember.

FSC jelzésű termék vásárlásával nem veszünk részt felelőtlen erdőirtásban.

35 óránként Budapest méretű erdőterület tűnik el a Földről.

A világ produktív erdeinek 15%-a felelős erdőgazdaság.

- tiszteletben tartja a helyi emberek jogait
- megőrzi az erdő természetes jellegét, óvja élővilágát
- új fák ültetésével biztosítja a folyamatos megújulást

Az FSC biztosítja a nyomon követhetőséget az erdőtől a késztermékig.

A fa csak akkor megújuló erőforrás, ha felelős erdőgazdaságból származik.

Évről évre **több** keresik az FSC jelzést a Tetra Pak csomagolásokon.

Egyre több tanúsított Tetra Pak doboz kerül forgalomba.

Magyarországon naponta **1,9 millió** dobozt vásárolunk.

Válassz felelősen!

Keress az FSC tanúsítással ellátott tejes és üdítőitalos dobozokat, hogy te is támogasd a felelős erdőgazdálkodást!

www.fsc.org • www.tetrapak.hu

TUDJA-E ÖN, HOGY MI VAN AZ FSC® LOGÓ MÖGÖTT?

Mostantól Magyarországon is elérhetőek az FSC® (Forest Stewardship Council® = Felelős Erdőgazdálkodás Tanácsa) tanúsítást viselő Tetra Pak italos kartondobozok. De mit is jelent az FSC?

Felelős erdőgazdálkodást

Földünk szárazföldjének 31%-át borítja erdő, amely a szárazföldi élővilág több mint 80%-ának és 300 millió embernek nyújt lakóhelyet. Az erdők védik a termékeny talajréteget, segítenek megelőzni a talajeróziót, és tisztítják a levegőt: egy kifejlett fa 1 év alatt közel 200 kg-nyi oxigént termel, többet, mint amennyit egy ember egy év alatt belélegez.

Az erdők jelentik számos megújuló természeti energia és nyersanyag, így a fa forrását is. **Fontosságuk ellenére mégis 35 óránként egy Budapest nagyságú erdőterület tűnik el a Föld felszínéről.**

Annak, hogy unokáink számára is megőrizzük az erdőket, a legegyszerűbb módja, ha támogatjuk a megújuló alapanyagot nyújtó, felelős erdőgazdaságokat. A fa csak akkor lehet megújuló erőforrás, ha megújuló erdőből származik. Az FSC egy, a felelős erdőgazdálkodást támogató szervezet. Ezek a gazdaságok képesek megtartani az erdő környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági egyensúlyát, és megvédik a felelőtlen fakitermeléstől. **A környezetvédelmi szempontból** helyes erdőgazdaság a fakitermelés során minimálisra csökkenti az erdő növényeire, állataira és egyéb élőlényekre gyakorolt hatást. Ugyanakkor **társadalmilag kedvező**, mert a helyi lakosokat is részesíti az erdőgazdálkodás hosszútávú előnyeiből. Mindezt **gazdaságilag fenntartható** módon, úgy, hogy a megtermelt pénzügyi profit ne veszélyeztesse a jövőbeni faállományt. A gyakorlatban ez a fakitermelés és faültetés hosszú távú megtervezését jelenti.

Nyomon követhetőséget

Mindezekon túlmenően, működik egy nyomon követő rendszer, az ún. „Chain of Custody” (CoC), mely biztosítja a tanúsított erdőgazdaságból származó fa útjának nyomon követhetőségét a teljes feldolgozási láncon keresztül (fafeldolgozó, papírgyár, papír alapanyagú termékek gyártója). E lánc minden vállalati szereplőjének FSC CoC-tanúsítottnak kell lennie ahhoz, hogy a készterméken megjelenhessen az FSC logója.

A felelős választás segítségét

A Tetra Pak a tejes és üdítőitalos kartondobozok előállításánál jelentős mennyiségű papírt dolgoz fel, ezért kiemelten fontos, hogy azok fa alapanyagában megújuló forrásból érkezzen. Ma a Tetra Pak által globálisan felhasznált kartonok 92%-a FSC-tanúsítású és ellenőrzött forrásokból származik.

Magyarországon átlagosan 1,9 millió italos kartondobozt vásárolunk naponta. Ha vásárláskor felelős döntést hozunk, és FSC logóval ellátott dobozt választunk, hozzájárulhatunk a természet védelméhez. Válasszon Ön is tudatosan!

